

KOGEMUS

74aastane idufirma asutaja: kõige raskem oli veenda investoreid

Kui Silicon Valleys elav ameeriklane Paul Tasner oli 64aastane, lasti ta töölt lahti. Kaks aastat hiljem 66aastasena alustas ta enda idufirmaga.

KRISTEL HÄRMA
kristel.harma@aripaev.ee

Äripäev

Nüüd on temast saanud justkui vanemate ettevõtjate eestkõneleja, kes levitab sõnumit, et just vanematel inimestel on 70% tõenäosus õnnestuda. "Kes ei tahaks investeerida millessegi, millel on 70% võiduvõimalus?!" küsib ta.

Reaalsus on siiski midagi muud ning Silicon Valleys ei olnud tal sugugi lihtne investoreid veenda, et vanemasse inimesesse tasub investeerida. 40 aastat tööstuses tegutsenud ja plasti ületootmist lähedalt näinud Tasner lõi kaheksa aastat tagasi enda idufirma PulpWorks, mis toodab paberi- ja põllumajanduslikest jäätmetest vormitud komposteeritavaid pakendeid.

Mis on teie kui vanemaealise idufirma asutaja jaoks olnud kõige raskem? Vanus ei mõjutanu äri praegu, aga see mõjutas siis, kui me üritasime raha kaasata. Investorid lihtsalt ei tahtnud investeerida minuvanusesse inimesesse. Aga kui me muutsime oma ärimudelit ja otsustasime kasutada sisseostetud tootmismudelit, kus me ei pidanud investeerima tootmisvõimekusse, ei olnud vanus enam faktor.

Kas küsimus oli siis üldse vanuses või oli äkki asi ärimudelis? Oli küll asi vanuses. Nad olid väga otsekohesed. Rohkem, kui ma oleksin soovinud. Nad ütlesid, et kui sa oled vana, ei ole sul värskeid ideid. Kui sa oled vana, võid sa järgmisel aastal ära surra. On igasuguseid põhjendusi. Silicon Valleys on see tohutult suur teema: 35- või 40aastased tunnevad siin, et see on nende karjääri lõpp. See on kohutav. Ma üritan näidata, et vanus on lihtsalt meeleseisund ja vanematel ettevõtjatel on 70% tõenäosus õnnestuda.

Asi oli ka teistes tegurites. Mul oli tootmises 40 aastat kogemust, aga ei mingit kogemust ettevõtjana. Investoritele meeldivad ettevõtjad, kes on juba olnud edukad. Ma mõistan seda. Kolmas oli asukoht. Ma olin San Franciscos ja siin ei ole palju tootmist, kõik on siin tehnoloogia. Investorid ei olnud väga tuttavad sellega, mida ma tegin, ja nad ei tahtnud investeerida asja, mida nad ei mõista. Ja lõpuks oli see siiski Silicon Valley. Investorid arvavad, et nad leiavad siin järgmise Facebooki või Twitteri ja kolmekordistavad oma raha kuue kuuga. Meie äriaga ei oleks nad saanud rikkaks üleöö, vaid oleks olnud aeglane kasv.

Miks on õnnestumise tõenäosus suurem, kui sa oled vanem? Äkki sellepärast, et proovijaid on vähem? Ei, ma arvan, et see on sellepärast, et sa ei taha nii väga riski võtta, kuna sul pole nii palju aega, et üha uuesti ja uuesti katsetada. Sa oled palju valivam selles, mida sa teed, kalkuleerivam. Ja sa tood lauale palju kogemusi. Sul on 40 aastat ko-

▲ Paul Tasneri idufirma PulpWorks toodab paberi- ja põllumajanduslikest jäätmetest vormitud komposteeritavaid pakendeid.

FOTO: ERAKOGU

» Sa ei taha nii väga riski võtta, kuna sul pole nii palju aega, et üha uuesti ja uuesti katsetada.

gemust. Sa mõtled asjadele, millele 26aastane ei ole mõelnud. Sa oled lihtsalt võimekam. Ma ei ümbritse end teiste vanade inimestega. Ma töötan paljude noortega ja kui me töötame koos, vanus kaob.

Kas te ise ei diskrimineeri kedagi vanuse pärast? Kas te ei mõtle kunagi noorte idufirmade loojatega kohtudes, et nad ei tea elust midagi? Mitte väga. Aga mul on üks probleem majandusajakirja Forbes iga-aastase edetabeliga 30st alla 30aastastest edukaimast uuest ettevõtjast. See ajab mind tõesti närvi. Mulle ei meeldi väljend "30 alla 30aastast". See ütleks nagu igale minuvanusele, et sa kaotasid.

Mida olete noortelt idufirmade juhtidelt õppinud? Ma üritan üle võtta energiat ja kirge, mis neis on. Enamik neist on sellised, vahel isegi äärmuslikult, mis võib viia ka halva juhtimiseni. Mul ei ole alati õnnestunud seda energiat ja kirge enda käitumisse üle kanda, aga ma olen aru saanud, kui oluline see on.

Kas noored idufirmade juhid tulevad teilt nõu küsima? Ma ei ütleks, et nad küsivad nõu. Nad on tavaliselt üpris enesekindlad. See oleks päris haruldane, kui keegi nõu küsiks. Nad arvavad, et teavad juba kõike.

Kas nad peaksid teie nõu küsima? Muidugi peaksid! Mingitel spetsiifilistel teemadel oleks mul väga head nõu anda, mis puudutab tootmist, pakendamist, tarneahelat. Paar aastat enne ettevõttega alustamist tegelesin ma konsulteerimisega ja töötasin ka noorte juhitud idufirmadega ning nad olid

agarad mu nõu küsima. Nad nägid mind selle ala eksperdina.

Kas te näete enda ümber idufirmasid, mis on hinnatud kõrgemalt, kui nad peaksid olema? Jah. Väärtused on hämmastavad. Ma ei tea, kuidas nad nende peale tulevad.

Kas lähitulevikus võiks olla vähem idufirmasid? Ei, ma ei usu. Trend liigub pigem teises suunas: on rohkem ettevõtjaid ja uusi firmasid. Jah, paljud kukuvad läbi, aga ma arvan, et see kontspetsioon on siin, et jääda. USAs jätvad paljud tudengid ärikooli vahele, et alustada ettevõttega, sest nad kardavad, et muidu on mõni aasta hiljem juba keegi teine selle firma ära teinud. Trend on kindlasti idufirmade ja ettevõtluse suunas. See on suurepärane!

Kuidas on idufirma tegemine teid muutnud? Ilmselt on see andnud mulle rohkem nooruslikku vaadet elule ja ühiskonnale, sest kui ma kohtan inimesi või sõpru, kes on minuealise ja traditsioonilisemad, on pensionil, ei tunne ma, et meil oleks palju ühist. Aga kui ma kohtun nooremate inimestega – mitte tingimata noorematega kui 30 – tunnen, et meil on rohkem, millest rääkida. Ma tean, et ma olen vanem inimene, aga ma ei mõtle endast nii.

Kas te näete end praegu hea juhina? Jah, näen küll. Mu kolleegid on ka seda öelnud ja küll nemad juba ütlesid mulle, kui see poleks tõsi. Ma tean enda puudusi, on mõned oskused, mida mul ei ole, aga juhtimistiil on mul päris hea. Minu parim omadus on siirus.

Paul Tasneri idu võitleb parema tuleviku eest

Paul Tasner tegi oma idufirma kaheksa aastat tagasi ja on otsusega rahul. "Ma olen igal hommikul ärgates elevil ja on põnev vaadata e-kirju ja näha, kes on huvitatud. Ma pean ütlema, et asi läheb aina paremaks. Ettevõtted, kes meiega mõni aasta tagasi rääkida ei tahtnud, on nüüd järsu huvitatud."

Ettevõtte kliendid on kõik tarbekaupade ettevõtted ja aeg-ajalt on see Tasneri jaoks frustreriv, kui vähe on firmad huvitatud plastilt jätkusuutlikele materjalidele ülemineemisest. Kui firmad hakkavad järsu rohkem keskkonnasäästlikkuse peale mõtlema ja CO₂-emissiooni vähendamisest rääkima, siis tema sõnul peamiselt klientide tõttu. "Nad näevad kliente nõudmas, et nad muutuksid jätkusuutlikumaks, ja nad ei taha neid kaotada. Tarbijatel on suur jõud. Eriti kui nad koonduvad, võivad nad olla väga mõjuvõimsad," ütleb ta.

Miks on ikkagi oluline, et suurfirmad oleksid keskkonnasäästlikumad ja muutuksid? "Plastireostus hävitab meid," ütleb Tasner. "Me toodame igal aastal rohkem plasti, mitte vähem. Ookeanid on saastatud, mereannid on saastatud. Me sööme juba oma igapäevase toiduga teatud hulga plasti sisse. See peab lõppema. See on tugevaim argument, mida mina tean," rääkis ta. Tasneri sõnul on plast odav ja lihtne ning inimesed on muutunud laisaks ega ole meie planeeti enda prioriteediks seadnud.

Rohepesust on vaja lahti saada

Siiski on mõned erandid, mis Tasnerit rõõmustavad. "Üks parimaid näiteid korporatiivmaailmast on Unilever. Suure rahvusvahelise firmana on nad võtnud üle õige lähenemise. On palju väiksemaid firmasid, kellel on õige lähenemine, aga nad on väiksed ja neid ei ole kuuld. Suured firmad, nagu Coca-Cola ja Pepsi, teevad minimaalse muutuse ja nad arvavad, et on saastamiskriisi lahendanud. See on naeruväärne, aga keskmine tarbija ei ole nii teadlik ja mõtleb, et kas pole imeline, nad teevad Coca-Cola pudeleid banaanilehtedest. Me kutsume seda rohepesuks," rääkis ta. Tema sõnul teevad suurfirmad palju rohepesu. "Suurfirmadest on paljud börsifirmad, neil on osanikud ja tulemuste avaldamine iga kolme kuu tagant. Majanduslik pool on kõige olulisem. Ahnus on teine hea sõna selle kohta," märkis ta.

Tema sõnul on parim viis rohepesu peatamiseks see, kui seada eeskujuks suurfirmasid nagu Unilever. "Sealt edasi võiks minna kõik juba kiiresti. Ettevõtted ei taha enamasti riskida. Nad ei taha olla esimesed, sest see on hirmutav. Nad tahavad, et keegi teine oleks esimene, et nad teaksid, et see on kindel ja turvaline. Selle kohta on väljend, et nad tahavad kõik olla esimesed, kes on teised. Nad järgnevad teistele," avaldas ta lootust.

Trumpi poliitikaga pole rahul

Euroopa Komisjon tahab, et aastaks 2050 oleksid Euroopa Liidu liikmesriigid süsinikuneutraalsed. Mõni riik räägib ka aastast 2030. Tasner tunnistab, et ei tea teemast piisavalt, kuid arvas, et see on imeline, et Euroopa Liit on sellise eesmärgi seadnud. "Kahjuks meil ei ole enam selliseid riiklikke eesmärgi, sest meil on presidendiametis täielik idioot. Aga meil on kohalikud eesmärgid ja osariikide eesmärgid. Ega ka Euroopa Liit pole nii ühtne," lausub ta.